

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 2496/2022
26.10.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Весна Мاستиловић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца Град Београд, кога заступа Градско правобранилаштво Града Београда, против туженог Electronical & automation corp.inc, Campo Allegre, Edificio 5D, Panama, чији је пуномоћник Александар Лазаревић, адвокат у ... и туженог ЈКП „Паркинг сервис“ Београд, ради утврђења ништавости, вредност предмета спора 15.000.000 USD, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Привредног апелационог суда 4Пж 4714/19 од 19.05.2022. године, у седници већа одржаној 26.10.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

Ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** као неоснована у делу којим се побија решење Привредног апелационог суда 4Пж 4714/19 од 19.05.2022. године којим је потврђено решење Привредног суда у Београду П 7072/15 од 31.05.2019. године у делу којим се Привредни суд у Београду огласио апсолутно ненадлежним и одбацио тужбу у делу за тужбени захтев за утврђење ништавости пресуде Међународног арбитражног суда Међународне трговачке коморе у Паризу број: 8568/HV/AMW/BWD/SPV/JNK од 17.07.2002. године, док се

ревизија **УСВАЈА, УКИДАЈУ СЕ** решење Привредног апелационог суда 4Пж 4714/19 од 19.05.2022. године којим је потврђено решење Привредног суда у Београду П 7072/15 од 31.05.2019. године и исто првостепено решење у делу којим се Привредни суд у Београду огласио апсолутно ненадлежним и одбацио тужбу у делу за тужбени захтев за утврђење ништавости Уговора о концесији закљученог између парничних странака 23.01.1992. године и решење Привредног суда у Београду П 7072/15 од 05.07.2019. године, и предмет се у том делу враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Привредни суд у Београду је донео решење П 7072/15 дана 31.05.2019. године, којим се огласио апсолутно ненадлежним за поступање у овој правној ствари и одбацио тужбу тужиоца и укинуо све спроведене радње у поступку. Решењем истог суда П 7072/15 од 05.07.2019. године, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.269.400,00 динара.

Привредни апелациони суд је донео решење 4Пж 4714/19 дана 19.05.2022. године, којим је одбио жалбе тужиоца као неосноване и потврдио решења Привредног суда у Београду П 7072/15 од 31.05.2019. године и П 7072/15 од 05.07.2019. године.

Тужилац је поднео дозвољену и благовремену ревизију против решења Привредног апелационог суда 4Пж 4714/19 од 19.05.2022. године. Ревизија је дозвољена по одредби члана 420. став 1. и 2. у вези члана 403. и члана 485. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011...10/23 - др. закон).

Врховни суд је испитао побијано решење по одредбама члана 408. и 420. став 6. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија основана у делу којим се побија решење о одбачају тужбе у делу за тужбени захтев за утврђење ништавости Уговора о концесији закљученог између парничних странака дана 23.01.1992. године, док је у делу којим се побија решење о одбачају тужбе у делу тужбеног захтева за утврђење ништавости пресуде Међународног арбитражног суда Међународне трговачке коморе у Паризу од 17.07.2002. године ревизија неоснована.

Тужилац је 25.02.2010. године поднео тужбу Привредном суду у Београду ради утврђивања ништавости Уговора о концесији закљученог између парничних странака дана 23.01.1992. године и пресуде Међународног арбитражног суда Међународне трговачке коморе у Паризу број 8568/HL/W/BWD/SPV/JNK од 17.07.2002. године. Према утврђеном, Трговински суд у Београду је решењем Р 456/2003 од 12.10.2005. године, донетим у поступку признавања овде побијане арбитражне одлуке, утврдио да иста испуњава све прописане услове за признање, укључујући пуноважност арбитражног споразума, арбитрабилност спора и сагласност одлуке са домаћим јавним поретком. Правноснажним решењем Трговинског суда у Београду Р 456/ 03 од 12.10.2005. године је предметна арбитражна пресуда призната.

Првостепени суд је оценио да је пресуда Међународног арбитражног суда за коју се тужбом тражи утврђење ништавости - страна, одредбом члана 97. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, те је искључена надлежност домаћег правосуђа за суђење по тужби, коју сматра тужбом за поништај одлуке. Позива се и на одредбе члана 468а, члана 484. и 475. став 3. Закона о парничном поступку („Сл. лист СФРЈ“, бр. 4/77...35/91 и „Сл. лист СРЈ“, бр. 27/92...3/02) који је важио у време доношења побијане одлуке. Образлаже да се и по одредби члана 57. Закона о арбитражи („Сл. гласник РС“, бр. 46/2006), мада сматра да се не може применити у конкретном случају због временског важења закона, у парници може захтевати поништај само домаће арбитражне одлуке. Пуноважност стране арбитражне одлуке може се ценити искључиво у поступку признања и извршења, када је ванпарнични суд овлашћен да цени испуњеност услова и евентуално одбије признање, а затим наводи и то да је за испитивање пресуде по прописима о међународној судској јурисдикцији искључиво надлежан суд места арбитраже.

Другостепени суд је нашао да је првостепени суд правилно применио одредбу члана 16. став 3. Закона о парничном поступку када се огласио ненадлежним за поступање, јер тужба за утврђење да је одлука спољнотрговинске арбитраже ништава – није дозвољена, позивом на одредбу члана 57. Закона о арбитражи према којој тужба за поништај арбитражне одлуке може да се поднесе само против домаће арбитражне одлуке, док тужилац тражи утврђење ништавости стране арбитражне одлуке, па је то разлог за одбачај тужбе у том делу. Даље, сходно одредби члана 64. став 3. Закона о

арбитражи, страна арбитражна одлука има снагу домаће правноснажне судске одлуке, пошто ју је признао надлежни суд, решењем Трговинског суда у Београду Р 456/03 од 12.10.2005. године.

Ревизијски суд оцењује да је признањем од стране суда у Републици Србији, у ванпарничном поступку, арибитражна одлука, пресуда Међународног арбитражног суда Међународне трговачке коморе у Паризу број 8568/HV/MW/AMW/BWV DSPV/JMK од 17.07.2002. године, чије утврђење ништавости се тражи тужбом у овој парници, стекла снагу домаће правноснажне судске одлуке. Такав статус арбитражна одлука на коју се односи тужбени захтев има у време подношења тужбе према изричитој одредби члана 64. став 2. Закона о арбитражи („Сл. гласник РС“, бр. 46/2006). Због тога суд у парничном поступку не може одлучивати о тужбеном захтеву за утврђење ништавости такве одлуке, јер се таква правна заштита не пружа пред судом у парничном поступку, по одредби члана 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 ... 10/23 – др закон). Према томе, правилно су се судови огласили апсолутно ненадлежним за одлучивање по тужби тужиоца са тужбеним захтевом за утврђење ништавости пресуде Међународног арбитражног суда, Међународне трговачке коморе у Паризу број 8568/HV/MW/AMW/BWV DSPV/JMK од 17.07.2002. године, одбацили тужбу у том делу и укинули све спроведене радње у поступку.

У том делу је ревизија неоснована, те је о њој одлучено у првом ставу изреке, по одредби члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

У делу којим се ревизијом побија одлука којом су се судови огласили апсолутно ненадлежним за одлучивање по тужби за утврђење ништавости уговора закљученог међу парничним странкама, одбацили тужбу и укинули све спроведене радње у поступку, ревизија је основана.

У битном, судови сматрају да се тужбом тражи утврђење ништавости уговора закљученог између парничних странака о коме је већ донета одлука у арбитражној одлуци, односно да предмет парничног поступка не може бити испитивање пуноважности уговора који је већ био предмет испитивања пред арбитражом и који је цењен у ванпарничном поступку за признање извршење стране арбитражне одлуке. Првостепени суд наводи и да је арбитражном пресудом правноснажно одлучено о предмету спора пуноважности, дејству и раскиду Уговора о концесији. Међутим, према чињеницама изнетим у другостепеном решењу, спор међу парничним странкама, настао из предметног Уговора о концесији, решаван је сходно члану 18. Уговора пред арбитражним судом у Паризу, који је донео пресуду број 8568/HV/MW/AMW/BWV DSPV/JMK од 17.07.2002. године, којом је констатовао да је Уговор о концесији на ваљан начин завршен по истеку рока од 5 година, односно 23.01.1997. године, да је дошло до делимичних неизвршења обавеза странака и обостраних кашњења у извршењу, да је захтев за накнаду штете делом прихваћен, па су тужени обавезани да тужиоцу солидарно и заједнички плате суму од 660.000 USD, затим 10.189.985 еура и 5.936.382 еура на име дела укупног прихода од концесије, као и 4.253.603 еура на име дела додатног прихода, те износ трошкова од 880.000 USD. Саставни део пресуде чини арбитражна клаузула из члана 18. Уговора о концесији у којој је регулисано ко чини арбитражно веће, и које право се примењују на суштину спора - у конкретном случају материјално право Републике Србије.

Према овако оскудном утврђењу о садржини одлуке арбитражног суда, за сада произлазе за основане наводи ревизије којима ревидент истиче да арбитражном пресудом није одлучено о пуноважности Уговора о концесији, већ је предмет одлуке био облигационоправни захтев овде првотуженог *Electronical & automation corp.inc*.

Пре свега, изнети разлози не могу бити од значаја за апсолутну ненадлежност суда да одлучује по тужби у наведеном делу. Надаље, према схватању Врховног суда, арбитражни суд је могао о ваљаности уговора међу странакама које су изнеле спор пред арбитражу одлучивати и као о претходном правном питању. У том случају се не би могло сматрати да је о том питању донео одлуку суд, већ би одлука арбитраже о претходном питању о ваљаности уговора имала дејство само у том, арбитражном поступку. Шта више, другостепени суд наводи да се приговор о ништавости уговора није раније истицао, већ се то први пут чини у предметној тужби. То даље значи да би се о тужбеном захтеву за утврђење ништавости уговора могло одлучивати у другом поступку, који у конкретном случају иницира тужилац тужбом. Радило би се о спору из имовинскоправног односно другог грађанскоправног односа у смислу одредбе члана 1. Закона о парничном поступку, за који је надлежан суд и о коме није правноснажно пресуђено. Због оскудно изнетих чињеница о садржини одлуке арбитраже, не може се за сада прихватити за правилан разлог другостепеног суда за одбачај тужбе да је о пуноважности уговора већ одлучено у арбитражној одлуци и да стога нема места испитивању предметног уговора у парничном поступку пред домаћим судом.

Такође, у разлозима другостепене одлуке изнет је став који је опречан претходном, према коме арбитражна клаузула представља посебан уговор који је самосталан у односу на главни уговор, који регулише предмет уговарања у коме се (арбитражна клаузула) налази, па се и његова пуноважност и правна ваљаност процењује посебно у односу на ваљаност главног уговора. Према таквом ставу управо произлази да чињеница да је арбитражни суд прихватио да постоји арбитражна клаузула и њену ваљаност, не значи и да је одлуком арбитраже утврђена ваљаност уговора, односно да је о претходном правном питању, ништавости односно ваљаности уговора и пресуђено. Такође, не значи ни да је пуноважност уговора у целини, осим услова из члана 101. став 2. тада важећег Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, била предмет преиспитивања у ванпарничном поступку за признање арбитражне одлуке и да то спречава вођење парничног поступка, како то сматра другостепени суд.

Код таквог стања ствари, разлози нижестепених судова се не могу прихватити, па је било неопходно укинути другостепено и првостепено решење у делу у коме су се судови огласили апсолутно ненадлежним за одлучивање по тужби тужиоца у делу тужбеног захтева за утврђење да је ништав Уговор о концесији од 23.01.1992. године. У поновљеном поступку нижестепени судови ће о приговору на апсолутну ненадлежност суда поново одлучити, према приговору туженог и напред изнетим примедбама. О допуштености тужбе одлучиће на темељу чињенице о томе да ли је одлука о ништавости или ваљаности Уговора о концесији обухваћена правноснажним пресуђењем у арбитражној одлуци која је призната од суда у Републици Србији, те ако није, да ли је то питање обухваћено арбитражном клаузулом, те да ли с обзиром на то стоји надлежност домаћег суда, или је основан приговор првотуженог на апсолутну ненадлежност.

У овом делу одлучено је по одредби члана 415. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић